

Ezt hagyta maga után a bukott Gyurcsány

2009 december 10. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

értékelve

Még nincs

Mérték

Bár az öt évvel ezelőtti kettős állampolgárságról szóló népszavazás ütötte sebek nem hegedtek be, elszánt civilek mindent megtesznek, hogy határainkon túl az anyaország előle kopjon a "mostoha" jelző. Öröm az ürömben: december 5. lökést adott a magyar-magyar kezdeményezéseknek.

Mi maradt a 2004. december 5-i népszavazásból? A határon túli magyarok ellen irányuló kampány egyik fő alakja, Gyurcsány Ferenc fél éve megbukott. De a voksolás emléke, az igenek és a nemek szoros aránya odaát még elevenen él. Bár Szili Katalin volt házelnök mozgalmának múlt vasárnapi zászlóbontásakor az MSZP mélyrepülésének egyik fő okaként a párt öt évvel ezelőtti magatartását nevezte meg, a kései önkritika a határon inneni és túli magyarok közti szakadékot nem csökkenti.

Azok a kezdeményezések már annál inkább, melyeket magyarországi civilek, állami intézmények vezetői indítottak vagy erősítettek meg az elmúlt öt évben - talán dacból is. A Heti Válasz a kettős állampolgárságról szóló népszavazás ötödik évfordulóján pozitív példákat mutat be. A jelképes erdő vonatútban, civilek segítségi szórványmentésében, a magyar állami közalapítvány diákcsereprogramjában vagy az uniós lehetőségekre támaszkodó kistérség-fejlesztésben közös pont, hogy a létrehozók nem a múlton búsonganak, hanem a jövőt építik.

I. Hív a vasút

A 2004-es népszavazás után számos szoboravatás és egyéb akció hivatott jelképezni a szétszakadt összetartozástudat újrászövését. Az egyik legismertebb a csíksomlyói búcsúra indított Székely Gyors. Mező Tibor, a Kárpáteurópa Utazási Iroda vezetője az ötlet születéséről azt mondja: "Bajban még jobban összetart a család." Az utazási szakember Hámori Ferencsel, az Indóház vasutas magazin főszerkesztőjével együtt álmotdta meg e vasúti élményt. Bár televíziós riportfilm is készült az útról, Mező visszaadhatatlan élménynek nevezi, ahogy az idei és a tavalyi búcsúra zarándokokat szállító vonatot Erdélyben fogadták. "A koronás címerrel ékesített mozdony s az egész kezdeményezés nem valakik ellen irányult, hanem az együvé tartozást hirdette. Ezt érezték meg azok a magyarok, akik Erdély-szerte kijöttek üdvözölni minket az állomásokra" - emlékezik Mező Tibor.

Székelyföldön már tömegek fogadták a vonatot. A tavalyi csíksomlyói búcsú előtti estén, amikor az utasok szétszórtak szállásukat elfoglalni, egy idős székely házaspár megindultan azt mondta a szervezőknek, hogy a vonatuk késett. Amikor Mező Tiborék azzal védekeztek, hogy percre pontosan tartották a menetrendet, beszélgetőpartnereik úgy feleltek: 64 éve várnak rájuk. 1944-ben fordult elő utoljára, hogy az akkor Magyarországhoz tartozó Székelyföldet Budapesttel összekötötte a Székely Gyors. A búcsú másnapján a Gyimesbükkig, a történelmi Magyarország határáig eldöcögő mozdonyt több ezren várták.

Tömegek várták a vonatot Gyimesbükkön

A kezdeményezés megáll a lábán: a válság ellenére nem csökkent a foglalások száma a vonatra, idén Mezőék már 850 fővel tervezik megismételni az utat. Várhatóan egy másik szerelvény is indul, amely Dél-Erdélyen, a Maros

völgyén és Brassón keresztül viszi a legkülönlegesebb keresztalját (azaz zarándokcsoportot) a pünkösdi búcsúba.

II. Szórványmentés a Mezőségen

A Székely Gyorshoz hasonlító, elsősorban jelképes akció mellett számos civil kezdeményezés is elindult vagy megerősödött. Például az erdélyi szórványmagyarság körében, ahol talán a legnagyobb sebet ejtette a népszavazás: ott ugyanis az üzenet csak gyorsította a beolvadást. Szinte koldulva dolgoznak az erdélyi Mezőségen különféle civilszervezetek. Kallós Zoltán Válaszúton, a Téka Alapítvány Szamosújvárott, ferences szerzetesek Désen mőködtetnek szórványkollégiumot, ahová a magyar iskolával már nem rendelkező településekről gyűjtik össze a gyerekeket. Magyarországi fiatal értelmiségiek pedig a Beszterce-Naszód megyei, négyszáz lelkes Vicén támogatnak hasonló intézményt.

Mint Felföldi Zoltán közgazdász, az utóbbit felkaroló Mezőségi Kör Alapítvány elnöke mondja, december 5. csak megerősítette elszántságukat. Mivel nem más mezőségi településekről akartak diákokat elcsábítani (mert az helyben a magyar oktatás megszűnésével járt volna), a viceiek, valamint a magyar iskolával már nem rendelkező szomszéd falvak bejáró tanulói mellé Csángóföldről hoztak gyermekeket. A moldvaiak nemcsak magyarul tanulhatnak, de az otthoninál jobb körülmények közé is kerültek. Magyarországi magánszemélyek, önkormányzatok, vállalkozások, a Szülőföld Alap, egyszázalékos felajánlások és a Mol Románia támogatásával sikerült megteremteni az évente nyolcmillió forintba kerülő Bástya kollégium elnevezésű bentlakás feltételeit, a védnökséget pedig Mádl Dalma, Mádl Ferenc korábbi államfő felesége vállalta. Így 2007-ben 12, 2008-ban 23, idén pedig már 30 kisdíákot tudnak ellátni.

"A programnak köszönhetően nemcsak a helyi nyolcosztályos Dsida Jenő Általános Iskola menekült meg, de legalább részben biztosított az utánpótlás a besztercei középiskola magyar tagozatának is" - mondja Felföldi. Kezdeményezésük nem eredmény nélküli: a falu szülötte, Gergely István volt csíksomlyói plébános a hetvenes években katolikus csángó családokat hozott a már akkor is gyorsan fogyó magyarság pótlására, így nem volt szokatlan a helyiek számára a moldvai gyermekek felbukkanása.

III. Határtalan szakközépiskolák

Bár számos esetben civilek járnak a nemzetpolitika megújításának élvonalában, a munka dandárja még mindig a magyar államra hárul; évente körülbelül ötmilliárd forint jut a magyar adófizetők pénzéből a határon túli iskolások oktatás-nevelési támogatására. Ebből az összegből 200 ezer diák kap iskolakezdési támogatást - még az Orbán-kormány idején hozott rendelkezéseknek megfelelően. A Gyurcsány-kabinet felszámolta a területtel foglalkozó közalapítványok többségét, létrehozta a kétmilliárd forintból gazdálkodó Szülőföld Alapot. Ennek tevékenysége a húsz év alatt kifejlett elvek mentén zajlik: a különféle kollégiumok kiírják a pályázatokat, a határon túli politikai elitek mindent megtesznek a szívüknek kedves programok támogatásáért - az állam pedig örül, hogy egy kilométer autópálya árértékű sikerült letudnia a számára csak nyögöt jelentő pályázati kötelezettséget.

A kiírásokban kevés a magyarországiakat és határon túliakat egyaránt megmozgató kezdeményezés, s minden költségvetési fűnyíró elsőként a nemzetpolitikán robog át. Pedig egyszer érdemes lenne kiszámolni, ki támogat kit. Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat szerint a válság előtt 40-45 ezer, de még idén is 30 ezer fölötti munkavállalási engedélyt adtak ki a szomszédos országok állampolgárainak - legnagyobb részük magyar nemzetiségű. Még ha csak minimálbérrel számolunk is, a befolyó adóbevétel két és félszer, háromszor több a határon túliaknak évente folyósított, mindent egybevetve tízmilliárd forint körüli összegnél.

Nemcsak a honi építőipar, de a keleti országrész egészségügye sem m?ködne a Kárpátaljáról, Erdélyb?l érkező munkavállalók nélkül; ezért is volt különösen fájó odaát a népszavazás eredménye. Sokakat a véleményt nem nyilvánító nagy száma is megdöbbsentett - pedig többségük valószínűleg azért nem ment el szavazni, mert semmilyen információja nem volt a határon túliakról.

Ezen a helyzeten segítene az Apáczai Közalapítvány Határtalanul! csereprogramja. Kétszázmillió forintból a tervek szerint hatezer magyarországi szakközépiskola utazik majd osztálykirándulás keretében valamely szomszédos ország magyar nyelvű vagy magyar tagozattal rendelkező hasonló intézményébe. "Kérdés: 780 magyarországi iskola véleményét kutattuk, interjút készítettünk 20 magyarországi és 30 határon túli szakközépiskola igazgatójával, hogy felmérjük az igényeket. Az egyszerű tanulmányi kirándulás mellett lehetőség nyílik közös munkák megvalósítására, így, mondjuk, a székelyudvarhelyi faipari szakközépiskolások közösen faraghatnak majd játszótérrel a budapestiekkel" - magyarázza Csete Örs, a közalapítvány igazgatója. Ilyen kiterjedt program még soha nem volt, a kezdeményezés mottója Csete tolmácsolásában: "Kopogj át a szomszédba, és rájössz, ott is rokonok laknak."

IV. Segít az EU

"Kezdeményezésünk megmutatja, hogy az Európai Uniót nem csak szidni lehet: segítségével meghaladhatjuk a népszavazás traumáját is" - ezt már Becsey Zsolt, korábbi fideszes európai parlamenti képviselő, a Héthatár Önkormányzati Szövetség elnöke mondja. Merthogy a 2005. december 5-én Esztergomban megalakult egyesület az uniós intézmények és jogszabályok felhasználásával rakná össze mindazt, ami eltört. A száz magyarországi, szlovákiai, szerbiai és romániai önkormányzatot magában foglaló társulás konferenciákat szervez munkavállalás, gazdaságfejlesztés témakörben, uniós forrásokért pályázik, a Szegedet Temesvárral összekötő vasútvonal felújításáért lobbizik, valamint EGTC-k kialakítását szorgalmazza.

A brüsszeli mozaikszó egy 2006-ban elfogadott uniós rendeletet, s a nemzet- és szomszédspolitikai új lehetőségét takarja. A magyarra Európai Területi Együttműködési Csoportosulásként fordított European Grouping of Territorial Cooperation határon átnyúló kistérséget jelent: a régóta létező önkormányzati társulással, az eurórégióval ellentétben az EGTC önálló jogi személyiséggel bír. Intézményeket (például kórházat) tarthat fenn, vállalkozásokat (mondjuk közlekedési társaságot) hozhat létre, gazdaságfejlesztési terveket készíthet. Települési önkormányzatok, államok, sőt, közvetlen szomszédokban nem lévő régiók is szövetkezhetnek: így például a székelyföldi Hargita megye Pest megyével vagy akár Katalóniával, Dél-Tirollal is alkothat egy EGTC-t.

Az Európai Unió 2007 és 2013 között közel nyolcmilliárd eurót biztosít a határon átnyúló programokra, ezáltal ismét összenézhet, ami összetartozik. A Fehérgyarmat és a romániai Szatmárnémeti közötti vasútvonalból például csak 12 kilométernyi hiányzó pályaszakaszt kell megépíteni, s újraindulhat a vérkeringés. Vagy Esztergom egészségügyének fejlesztésekor figyelembe lehet venni, hogy szlovák oldalon a túlpárti Párkányhoz legközelebb csak ötven kilométerre, Érsekújvárott található komoly kórház.

"Magyarországon eddig három EGTC alakult: az Európai Unióban a franciaországi Lille után a második ilyen társulás az Esztergom központú Ister-Granum volt. Azóta szintén a szlovák határ mentén létrejött a Bódva-Karszt, valamint az Ung-Tisza-Túr-Sajó EGTC - utóbbihoz a remények szerint ukrainai és romániai önkormányzatok is csatlakoznak majd" - tájékoztat Ocskay Gyula, az új kistérségek létrehozásában segédkező Határon Átnyúló Kezdeményezések Közép-európai Segítő Szolgálatának igazgatója. Ezzel a serénykedéssel Magyarország elkel? helyet foglal el az unióban: a magyar érdekltségű kistérségeken kívül hat EGTC van még Európában.

Kettős állampolgárság - újratöltve?

Bár az öt évvel ezel?tti népszavazás után a kettős állampolgárság témája lekerült a napirendr?l, Németh Zsolt fideszes, Semjén Zsolt és Simicskó István kereszténydemokrata politikusok nemrég indítványt nyújtottak be a parlamenthez. Az ellenzék és a kormánypárt között háttértárgyalások is folytak, eredményre mégsem jutottak. A kezdeményezők végül visszavonták a javaslatot, így várhatóan nem lesz kampánytéma a határon túli magyarok ügye. Bár egyesek szavazatmaximálást sejtítettek az indítvány mögött, Simicskó a Népszabadságnak leszögezte: a határon túliaknak megadandó állampolgárság nem járna szavazati joggal, s Magyarország szociális juttatásokat sem fizetne új állampolgárainak.

Egy új jobboldali többség? parlament vélhet?en hamar meglépné a szükséges módosításokat. Igaz, a helyzet 2004

óta - szerencsére inkább kedvez? irányban - megváltozott: a legnagyobb magyar kisebbséggel rendelkező Románia is uniós tagállam lett 2007-ben, Szerbia polgárai pedig december 19-től vízum nélkül utazhatnak az EU-ba. Leginkább a kárpátaljai magyarságnak élet-halál kérdés a kettős állampolgárság, amit viszont az ukrán törvények nem ismernek el - ezért tehát kemény menet várható Budapest és Kijev között.

hetivalasz.hu, Ablonczy Bálint

Ajánló